

Pesta 2/14 deoemvre.

Va esf dominec'a. | Redact. : strad'a iernei nr. 1.

Nr. 40.

Anulu IX, — 1873.

Pretulu pe anu 10 fl., pentru Roman'a 2 galbeni.

Stefanu celu Mare

(Din opulu „Privire in Trecutul Romanilor.“)

Priviti . . . priviti, ve rogu, dómneloru si domniloru, in frumós'a si laboriós'a tiéra, sorora a Romaniei; priviti . . . si veti vedé, un'a din acele figure rare, unulu din acei mari eroi, cari facu renumele unei natiuni, si pe care, man'a prodigala a divinitatii lu-daruiesce popóreloru in nenorocire; — veti vedé pe ilustrulu si gloriosulu domnu alu Moldovei, *Stefanu celu Mare*.

Patriotismu nobilu si esaltatu, Stefanu celu mare, — prin puterea bratiului seu, — radicà tiér'a la celu mai inaltu gradu de demnitate si puse, scump'a lui Moldova, in admiratiunea lúmei intregé.

Stefanu celu Mare, dómneloru si domniloru, nu erá unu gigante, de o talia estraordinaria, dara aveá o anima nobila, generósa, mare, in care vibrá cu putere iubirea de tiéra si sublim'a dorintia de a face Moldov'a fericita. Mi-dati voia, ve rogu, a ve spune portretulu ce-i face unulu din invetiati si illustri nostri cronicari: „Erá, dice M. Costin, acestu Stefanu Voda omu nu mare la statu, maniosu si de graba versá sange. Erá intregu la minte, nelenevosu si lucrulu seu scieá sè-lu acopere, si unde nu cugetai, acolo lu-aflai. La lucruri de resbóie, mesteru; unde erá nevoia insu-si se veria ca, vediendu-lu ai sei sè nu se indereteze; si pentru aceea raru resboiu de nu biruia. —

Asemenea si unde lu-biruiá altii, nu perdeá nadejdea; cà, sciindu-se cadutu josu, se radicà d'a supra biruitoriloru.“*)

Acea putere estraordinaria a geniului seu, si mai alesu acele fapte vitejesci, i atrasera admiratiunea lúmei intregé si, — ce'a ce e mai de doritu pentru unu domnu, — stim'a, dragostea si iubirea poporului seu.

In adeveru, bine voiti a ascultá cum lu-lauda strainii; *Ungurulu Dlugosiu* esclama cu transportu: „Oh! ce barbatu minunatu! care nu e mai pucinu de câtu au fostu vitejii cei de demultu, de cari atât'a ne marimu, si carele pe vremea nóstra asié de tare a infrantu pe Turcu, câtu se póte díce a fi celu d'antâiu principe intre toti câtu sunt pe lume. Dupa cum judecu eu, pré vrednicu este ca lui sè se incredintieze obladiurea lúmei intregé si mai vêrtosu povetiuirea ostiloru crestinesci contra Turciloru . . .“**)

Cromer, dupa ce lu-numesce: „barbatulu animosulu si vestitululu vítézu;“ adaugà: „atât'a frica si gróza virise in dusmani, câtu nimenea nu potea séu indrasniá sè i stea a supra, ci toti erá gat'a de fuga, — nu numai pe la

*) Letop. Tom. I. pag. 145.

***) Sincái tom. II. pag. 61.

orasie si cetăți, ci la munti si prin codri desi fugiau. *)

Istvanfi, ni spune, că: „de Stefanu celu Mare se cutremurau plini de spaima toti obla-duitorii natiiloru vecine“ **)

Sincai, invetiaturu romanu, lu-numesce: „Corón'a vitejiloru“ ***)

Dimitrie Cantimir, intelegintele domnu alu Moldovei si meritosulu istoricu, lu-numesce: „vitezulu celu mai mare de pe timpulu seu“ †).

Multu mai frumosu inse, lu-caracterisa bravii copii ai Moldovei in cantecele loru poporale.

Ascultati . . . ascultati unu momentu, — dómneloru si domniloru, — că-ci in poesi'a poporului se potu citi marile trecute, — ascultati, frumoșele canturi de care resuna be-tranele vâli ale Sucévei; . . . ascultati, melodiós'a vóce a mandreloru si gingasielor copile Moldovence, cari strabatu dumbravele smaltate ale Bistritiei; ascultati . . . ascultati voicicii Siretului, Smeii Vrancei . . . si veti vedé cum, poetu din natura, poporulu nostru dotatu cu o imaginatiune viua si ardenta, sciú sè immortaliseze numele ilustrului vingatoru de la Resboiani:

Stefanu, Stefanu, domnu celu Mare,
Sémenu pe lume nu are,
De câtu numai mandrulu sóre;

Stefanu, Stefanu domnu celu Mare,
La Sucéva cuibu-si are,
Si din cuibu adesu elu sare;

Stefanu, Stefanu domnu celu Mare,
Pune peptulu la hotare,
Ca unu zidu de aperare;

Stefanu, Stefanu domnu celu Mare,
Ca unu leu voinicu si tare,
Bate órdele Tatare;

Stefanu, Stefanu domnu celu Mare,
Bratiulu lui venosu si tare,
Bate cetele Maghiare;

*) *Sincai* Tom. II. pag. 95.

**) *Doghiel. cris. conf. ap. Sincai T. II. pag. 98*
si 104.

***) *Sincai* Tom. II. pag. 105.

†) *Idem* . . . . . 106.

Stefanu, Stefanu domnu celu Mare,
Bate Lesi din fug'a mare,
Si pe Turci pe smei calare;

Tiér'a i mica, dar e tare,
Si dusmanulu sporu nu are,
Lumea 'ntréga stà 'n mirare. *)

Poporulu! . . . bunulu poporu! . . . elu castigà grelele si marile lupte contra dusmaniloru si le cantà totu-de-odata!!! . . . elu, ah! numai elu a sciutu lasá urme de gloriósele su-veniri ale natiunii, si sè-si marturésca iubirea si admiratiunea ce avea, pentru acei viteji ca-pitani, cari, i ducea la resbóie si prin indem-nulu loru i facea sè culéga corónele trium-fului.

Stefanu celu mare, sentinel'a neadormita, erá pururea in picióre si gat'a de lupta, la celu mai micu semnu de atacu din partea neamici-loru. Mandrulu erou alu Moldovei, erá destulu sè audia strigându olacarii sei:

Sari Stefane la hotara
C'a intratu strainu 'n tiéra;

si, incungiuratu de vitejii copii ai Siretului cari invértiau, cu putere, pal'a stramosiésca, sè inece in sange, — ca la Bai'a, falósele le-giuni ale lui Mateiu Corvinu; sè spendiure de arbori, — ca in codrulu Cosminului, — pe Po-loni, cu chic'a lunga; sè injuge pe Lesi ca pe vite, — ca in Dumbrava-rosâa, — si, sè-i puia la aratu; sè traga in tiépa — ca la Lipinetiu, pe Tatare; si sè prefaca in intinse morminte, indrasnetiele si numerósele armii ale lui Ma-hometu, la gloriósele si nemoritóricie locali-tăti de la Racova si Resboiani.

Patru-dieci si septe ani de domnia, dóm-neloru si domniloru, fura 47 ani de lupta si neodihna; in 47 ani de domnia gloriósa, vité-zulu Stefanu, radicà curagiulu Moldoveniloru si, mica dara tare a lui tiéra atrase a supra-i privirile si laudele natiuniloru si popóreloru celoru mai departate. Stefanu celu mare, atle-tulu lui Cristu, cum lu-numiá Pap'a Paulu II, prin puterea armelor sale, castigà mari victo-rie, si dovedí de ajunsu strainiloru, că: „Ro-manii sunt indomptabili;“ lei, in faci'a dus-maniloru, ei sunt vigurosi, si au o anima vité-za; capabili de mari sacrificie, nu sciú crutiá nici chiar viéti'a, candu e vorba a-si aperá „mosi'a“, de incalcările inamice.

*) *Alessandri, poesii pop. pag. 173.*

Fatigatu inse de grele si mari lupte, in-greuiatu de betranetie si turmentatu de po-dagra, Stefanu-Voda, fal'a Moldovei, simtin-du-si finitulul seu apropiatu si voindu a-i ase-curá vñitorulu, chiamá la Sucév'a, la *Direptate*, pe boiarii cei mai de frunte si poporu alesu, si, cu ochii innecati in lacrimi in agoni'a mor-tii, rosti, — cu o prevedere admirabila, — cu-vinte pline de intiepletiune care forméza testa-mentulu seu politicu; testamentu pe care, Bogdanu, demnulu seu urmatoru, lu-puse in executare.

Marele Stefanu-Voda, traí pentru Moldov'a si ca unu adevratu fiu alu ei — mori cu nu-mele mandrei si iubitei sale tierisióre, pe bu-zele lui; pe patulu de mórte elu nu uitá tier'a, ci, inspiratu de geniulu divinitáti, vorbi cu o elocintia rara; miscá animele asistintiloru; a-securá alegerea bravului Bogdanu, si apoi inchise ochii, strigându in ultim'a-i respiratiu-ne: „*Sè traiésca Moldov'a, Moldov'a maic'a mea iubita.*“

Salutati . . . salutati, dómneloru si dom-niloru, acestu bravu copilu pe care Moldov'a lu-alaptá, cu dragoste, la sinulu seu; salutati . . . pe Stefanu-Voda celu Mare si „santu“ cum lu-numiá poporulu, — cà-ci elu repre-sinta intregu trecutulu de auru alu Mol-dovei! . . .

Salutati . . . salutati, cu respectu si admi-ratiune, acésta mare figura a unuia din cei mai gloriosi domni romani; cà-ci elu facù pe Ma-teiu Corvinu, in batali'a de la Bai'a, sè fuga cu lancea infipta in cóst'a sa; impuse respectu hórdeloru cazace, la Grumazesci; si ingropà armfile tatare, in trei renduri, — la Lipi-netiu! . . .

Salutati . . . salutati pe agerulu capitanu si vestitulul vitézu, care pedepsi orbulu orgoliu alu Poloniloru, la Codru-Cosminului; si do-bori, cu putere, armatele Europei si Asiei coa-lisate, in nemoritóriele localitáti de la Racov'a si Resboiani!! . . .

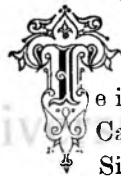
Salutati . . . si rogati, impreuna cu mine, acésta piósa umbra a marelui nostru domnu, pentru revenirea acelu timpuri fericite candu Romanii, armata si poporu, nu mesurau cu privirea primejdi'a, ci — fiindu vorba de ape-rarea tierii, — sè asvêrliau cu curagiu intru ins'a.

Salutati! . . . éra tu umbra marétia si gloriósa a sublimului nostru trecutu natiunalu, «operatoriu demnu alu mamei tale, vitezule fiu alu mandrei Moldove! . . . tu! dormi in pace in tacutu-ti mormentu, cà-ci vointi'a ta s'a

realisatu de urmasii tei, cu pastrarea onórei si a drepturiloru Moldovei; dormi in pace, Ste-fane, si spune lui Mihaiu, singurulul teu emulu, in acele eterne si fericite locasiuri, unde voi ve aflati, cà dorinti'a vóstra de vécuri, pentru care ati facutu imense sacrificie, s'a realisatu; ambele vóstre popóre forméza o singura si mare natiune, care tinde catra unu frumosu si falnicu viitoru. Ah! nu ve temeti, — déca unu momentu orisontele e intunecatú si Romanii nepasatori, — copfii vostri voru lucrá astu-felu ca voi sè nu rositi de faptele loru, nici mai alesu sè tremurati de vñitorulu nostru na-tiunalu. — Voi . . . voi inse, indreptati, din candu in candu, pasii fermi ai acelu barbatu cari conducu destinele acestui poporu, pe ca-lea marirei si a gloriei; si duceti-i, cu putere, acolo unde a fostu pururea cugetulu vo-stru! . . .

Constantinu Iennescu.

Te iubescu!

Te iubescu, cà esti frumósa,
Ca si din'a ce-o visai;
Si esti buna, dragostósa,
Ca si angerii din raiu.

Te iubescu, cà esti placuta,
Ca si-o dalba turturea;
Ér surisulu teu stramuta
Ori ce intristare-a mea.

Te iubescu, cà esti totu dulce,
Ca simtîrile ceresei;
Farmecu-ti prin ceriu me duce . . .
Te iubescu, cà-ci me iubesci.

Te iubescu, si pana'n fine
Te-oiu iubi necontentitu;
Te iubescu, cà-ci eu prin tine
Ajunesem fericitu!

Iosifu Vulcanu.

Valsulu pe ghiatia.

— Novela de C. Rudolf. —

(Fine.)

Dóm'n'a de Herbeck erá in celu mai mare gradu iritata. De abié se inchise usiti'a caru-

tiei si se pusera cafi éra-si in tropu, si intrebà de Emmy, cà intemplantu-s'a óre ce-va, ce ar poté fi in stare a escusá portarea acest'a estravaganta a lui Lõbau?

Emmy sarutà man'a nanei si se rogà, sè nu céra in momentulu acest'a o alta esplicatiune de la dins'a, mane i va referá totu, ce scie. De órece cadiuse si lacrimi ferbinti pe man'a consiliaresei, dam'a tacù, de si ar fi doritu fórte a avé lumina in afacerea acést'a.

Consiliarés'a si Emmy tocmai si-desbracaserá vestmintele de caletoria, candu vine Catarina a da de scire, cumca domnulu Lõbau a sositu calare. Dinsulu a affatu sialulu domnisiórei de Rohr si doresce a-lu predá insu-si domnisiórei.

— Iubita nana, — incepù Emmy inainte de a poté dõmn'a de Herbeck respunde ce-va, — concedemi, sè primescu pe domnulu Lõbau, indata veniu éra-si in susu la tine.

— Aprindeti candel'a in chil'a despre balconu, conduceti pe domnulu Lõbau in dins'a si faceti i cunoscutu, cumca nepóta mea indata va aparé, — dîse consiliarés'a catra servitóri'a betrana.

— Emmy totu-si e unu ce neaudîtu —

— Iubita nana, mai concedemi inca acestu micu restimpu! Nu peste multu vei scí tóte! — se rogà fét'a.

Emmy si-inveli umerii frumosi cu o man-téua, si-acoperi perulu cu o marama usióra si se duse apoi in chil'a despre balconu, in care o asceptá Lõbau.

Faci'a ei incantatória nu portá acum espresiunea aceea intrecuta, care de altmintrele o facea asié farmecatória; ochii ei albastri cautau seriosu si vócea i dulce tremurá candu se adresá catra tinerulu:

— Domnule Lõbau, eu ti-am gresîtu dtale, éra dta m'ai pedepsitu dupa cum ai affatu de bine; cont'a nóstra ar poté fi dara inchisa; inse eu am apromisu odinióra, ca féta mica maicei mele, cà nu me voiu culcá in asternutul meu nici odata, inainte de a me fi rogatu de iertare pentru cutare insolintia din parte-mi, si déca nu asiu poté adormí in pace cu mine insa-mi si cu toti ómenii. Pentru aceea voiescu a-ti marturisi inainte de ce ai plecá, cumca mi-a parutu din anima reu — indata dupa ce m'ai parasitu in balu, — cà te-am vatematu. Asié dara, cà nu esti maniosu mai multu pe mine?

In peptulu lui Lõbau se aruncau valuri poternice si se luptau de mórte simtiemintele contradicatórie; voi sè prindia man'a Emmei

si sè-i marturisesca, ce a simtîtu si câtu a patimitu elu? Ba, dorerea si man'á, cari turbau intr'insulu, invinsera, si elu dîse curtenetiu:

— Ti-multiamescu, domnisióra, pentru cuvintele aceste pline de bunetate, si nu-mi voiu aduce a minte decâtu numai si numai de aceste.

Inse ochii lui nu se lasau a fi infrenati ca si cuvintele, si Emmy trebui sè si-aplece ochii rumenindu dinaintea radiei infocate, care o nimeri.

— Domnule Lõbau, — dîse dins'a privindu éra-si spre dinsulu, — respunde-mi francu si dreptu inca la o intrebare.

— Ti-promitu, domnisióra!

— Avutu-ai deja propusulu de a plecá spre resiedintia venindu eri la balu?

— Dispenséza-me de respunsu, domnisióra — — —

— Dta mi-ai promisú adevêrulu!

— Bine dara, eu aveam intentiunea de a remané pentru totu-de-una aici. Am fostu nebunu, fantastu! Eu mi-donasem anim'a intréga unei fete frumóse, gratiése, ca nici un'a alt'a. Eu simtiam in mine poterea de a o aperá si de a o ascunde in sinulu celu mai credintiosu; nici aeru aspru n'asiu fi lasatu sè-mi atinga floricéu'a delicata! Inse pentru barbatu mai esiste ce-va mai innaltu decâtu amorulu, déca nu voiesce, sè-i remana viéti'a, activitatea ne-fructifera — onórea! Acést'a trebue sè remana neatinsa; nu sufere cea mai mica péta. O suflare e pré destula, ca sè-i tulbure oglind'a chiara. Femeiei, care me iubesc, trebue sè-i fia onórea mea santa, nu numai in lucruri mari si in genere, nu, ci in totu momentulu. in tóta dechiaratiunea, in tóta miscarea ei. Cu cea mai amara dorere trebui sè me convingu, cà copilei acesteia nu numai nu-i cadiù greu a mi-aplicá o vatemare nemeritata, ci cà dins'a acést'a a facut'o si mai acuta preferindu-mi pe unu natarau recunoscutu de atare.

— Domnule Lõbau, — respunse Emmy cu vóce tremuranda, suprimendu-si cu forti'a emotiunea profunda, — n'ai facutu bine, cà ai condemnatu fét'a aceea fara a fi ascultatu-o. Trebue sè cugeti si la aceea, cà dins'a e o orfana, care n'a audîtu nici odata admonitiunea blandu seriósa a anui parinte, o orfana, care fu crescuta prin multi in multe directiuni. Domnedieu i dede o natura viala. Pentracea nu desolá intr'atâte greutâti; inse ori-câtu de veselu cautá dins'a inainte in viétia, totu-si in continuu se miscá in ea dorinti'a, de a fi in-

dreptata cu iubire prin o mana tare. Dta ai disu, domnule Lőbau, cā pentru barbatu esiste inca unu ce mai innaltu decātu amorulu — pentru muiere elu este celu mai innaltu! Si tocmai pentru cā dinsei e atātu de santu, odihnesce adancu inchisu in sinulu tacutu. De multe-ori abié scie o copila, ce simte si numai cuventulu barbatului iubitulu i descopere secretulu animei. Ea se superā dara pe toti nechiamatii, carii atingu inainte de timpu aceea, ce ar trebui sē remana asié de secretu! Si ca sē nu afle strainii de aceea, ce dins'a ar voi sē descopere mai antāiu iubitului, se arēta de multe-ori cruda si rece barbatului, care i e asié de scumpu! Dta ai suferitu de multe ori si greu, domnule Lőbau; copil'a aceea inca suferē! Ea simtiesce — — —

Emmy se impededā.

— Finesce, domnisiór'a, te conjuru! — strigā Lőbau si apucā man'a iubitei.

— Ea simte — — — cā a aflatu barbatulu, pe care si l'a dōritu si — cā l'a si perdutu!

— Ba, Emmy, dreptu e Domnedieu, tu nu l'ai perdutu! Cine ar poté, sē resiste unei franchetie atātu de maranimóse! — si plinu de fericire imbratsiā copil'a tremuranda.

Cine-va batū la usia.

— Marit'a dōmna doresce a vorbi cu domnisiór'a de Rohr! — insciintia servitóri'a.

— Ne ducemu! — strigā Lőbau, care voiā sē scīa tōta lumea de fericirea lui.

Consiliarés'a minunandu-se la rogarea infocatului petfōtoriu si-dede invoirea la alian-ti'a animeloru tinere.

— Vei avé inse de lucru cu dracutiulu acest'a, iubite Lőbau; ti-spunu inainte.

— Nu ve temeti nanutia! — respunse Emmy, si acum se ivi mai antāiu éra-si surisulu rapitoriu pe trasurile-i frumóse, — acest'a scīe, ce face! Déca candu-va n'asiu face, precum ar trebui, indata va fi éra-si gat'a val-sulu pe ghiatia.

S. Seclesianu.

N ó p t e a.

e cea apa nemiscata
Lun'a luce linu:
Si floric'a 'nrourata
Scutur' alu ei sinu.

Caprióre pe coline
Sue ratecindu;
Paseruice in desime
Stau in cuibu dormindu.

Totu viséza 'n asta nópte
Dulce visu cerescu;
Numai eu cu triste siópte
La mormentulu teu gelescu.

Ofelia.

Favoritul unei regine.

— Novela istorica, originala. —

I.

Davidu Riccio.

Intr'un'a din serele de véra ale anului 1564 trecatoriulu ar fi potutu observá pe un'a din stradele laterale ale Turinului, unu june de o statura mijlocia, imbracatu in costumulu patricianiloru de pe acele timpuri, intrandu cu pasi iuti in pórt'a unei case cu unu catu.

Ce potea fi óre caus'a, cā acelu june se grabiá atātu de multu, incātu ajunsu la scara se urcá pe dins'a facēdu nisce sariture, ce ar fi potutu rivalá cu ale unei antilope spariata din culcusiulu seu pacinicu prin resunatoriulu latratu alu caniloru scosi la venatóre? Se grabiá elu óre sē ajunga la amant'a sa, ce lu-acceptá cu nerebdare séu la vre-o curtisana secreta?

Ori cā unu interesu de mare importan-tia lu-facea sē-si uite de resónele bunei-cuviin-tie, ce i le impunea etatea lui deja matura? Da, reusit'a favorabila a unei misiuni de mare importantia pentru dinsulu causase acea iutié-la inaripata a junelui nostru.

Ajunsu in anticamera elu si-indreptá de aicea pasii sei spre usi'a, ce se afla in fundulu coridorului, prin a carei creature strabatea lumin'a unei lampe. Mai nainte inse de a intrá, junele nostru si-sterse cu o batista sudórea de pe fatia profitandu astu-felu timpu de a-si regulá respiratiunea sa accelerata si inabusita prin fug'a sa, si a se reculege.

In fine usi'a se deschide si noi zarimu o matróna cu perulu de jumetate incaruntitu si-diendu pe unu divanu si cetindu dintr'o carte ce jacea deschisa pe mésa. Erá „Divina Comedia“ lui Dante. Junele inaintandu sarutá cu infocare man'a scumpei sale mame, pe care o salutāmu in persón'a acelei matrónē venerabi-

le, primindu pentru acést'a in schimbu o dulce sarutare pe infierbentat'a sa frunte.

— Bine ai venit! scumpulu meu Davidu, — dîse mam'a, fiului seu, — te asceptám cu mare nerabdare. E bine, spune-mi ce ai ispravitu?

— Totulu merge de minune, — respunse junele cu vioiciune, — mai bine decâtu me asceptám!

In urm'a acestoru cuvinte fati'a matrónei pana aci suridienda deveni mai palida si mai seriósa, avea espresiunea ca si candu erá sè piérdia unu ce, de care nu ar fi voitu sè se desparta nici odata.

Fiulu ei neobservandu acésta schimbare momentana in fati'a mamei sale, continuá cu unu tonu plinu de vivacitate si infocare júnesca:

— Asculta-me dara, scump'a mea mama, sè-ti istorisescu tóte, din firu in peru:

„Conformu convorbirii nóstre m'am dusu la marcuisulu de Moretto, pe care din fericire lu-affai a casa. I-am spusu mai antâiu, cà am aflatu despre primirea unei ambasade de la curtea nóstra pentru Scoti'a. Afirmandu-mi elu acést'a i esprimaí apoi dorinti'a ce o am de a-lu poté insoti si eu ca membru alu suitei sale, adaugéndu cà posedu deja consimtiementulu dtale pentru acestu pasu.“

Elu mi-respunse:

„Ce incidentu straniu? Tocmai me pregaíám, gentilulu meu amicu, ca sè víu la voi totu in caus'a acést'a, care te-a adusu la mine. Voiám sè víu la voi si sè rogu pe bun'a si venerabil'a ta mama ca sè-ti permita a me insoti in ambasad'a mea, simtiendu-me deobligatu a te protege si a-ti deschide o cale la o cariera mai nalta, fiindu tu fiulu multu iubitolui si pré multu regretatului meu amicu Riccio, pe care o mórte cruda l'a rapitu pré de timpuriu din mijloculu amiciloru si a familiei sale si a carei suvenire o portu cu scumpetate in anim'a mea. Mergi dara acuma si i spune venerabilei tale mame, cà me simtiu ferice de a-i poté impliní dorinti'a, a carei amabile interpretu ai fostu. Éra tu in cursu de trei díle sè figat'a de plecarea.“

Terminandu-si astu-felu junele Riccio relatiunea a supra intrevorbirii sale avute cu marcuisulu de Moretto departà cu man'a ivelitóri'a de pe lampa, care pana atuncea fiindu acoperita respandise numai o lumina chiar obscura, astu-felu cà elu nu erá in stare sè observe de pe fati'a mamei sale impresiunea, ce o ar fi potutu esercitá comunicatiunile facute a

supra animei sale. Betran'a mama, ca si candu ar fi gâcitu intentiunea fiului seu, se plecà inainte schimbandu-si atitudinea in care si-plecase capulu intr'unu coltiu alu divanului.

Nu mica fu inse acuma suprinderea fiuului, vediendu la plin'a lumina a lampei stracurandu-se dóue lacrimi cristaline din ochii iubitei sale mame. Erau acele óre lacrimi de bucuría séu de dorere? Acést'a voiá sè affe si junele Riccio, din care cauza se si adresà catra mama-sa intrebându-o:

— Ce vediu, scump'a mea mama, lacrimé?! Sunt acele óre lacrimi de bucuría, ce se strecóra vediendu, cà in fine suride o sórte mai senina fiului teu orfanu, séu sunt lacrimi de dorere, ce-mi prevestescu desamagirea sperantielor si a ilusiuniloru mele?

— Ah! scumpulu meu fiu, — respunse venerabil'a matróna, lacrimelè aceste, ce involontariu mi-inundara ochii si cari le simtu stracurandu-se pe vestedii mei obraji sunt odata, lacrimelè de bucuría ale femeiei ambitíose, ce-si vede realizandu-se singur'a aspiratiune, ce o a nutritu, adeca aceea de a-si vedé fericindu-se fiinti'a aceea ce asta-di i este cea mai scumpa in lume, éra de alta parte éra-si sunt lacrimelè de dorere ale unei mame nepotincióse, ce se vede lipsita de singur'a sperantia, de uniculu radiemu ce i mai remasese. Dara fi liniscitu, fiulu meu, fiindu cà mam'a va resigná in favorulu ambitiunii femeiesci, de si o cósta multu. Ea nu-si va retrage consimtiementulu datu, ci te va binecuventá si va implorá grati'a si protectiunea ceriului, nutrindu viu'a sperantia, cà acésta despartire nu va durá multu si cà preste câtu-va timpu éra-si va poté stringe in tremurandele sale bratie pe iubitolu seu fiu.

Terminandu aceste cuvinte, mam'a luandu in manele sale capulu unicului si adoratului ei fu lu-aplecà la batatóri'a ei anima si lu-acoperi cu sarutári si lacrimi fierbinti, ce erau totu atâte probe ale nemarginitului ei amoru maternelu.

Intr'aceea timpulu inaintà si mam'a june-lui nostru obosita fiindu in urm'a varielor si profundelor agitatiuni ale animei sale simtiá lips'a de repausu.

II.

Despartirea.

Dupa ce junele Riccio conduse pe mama sa in camer'a de dormitu se retrase si dinsulu

in a sa, ce erá situata in partea de dinapoi a edificiului. Ferestrele acelei camere cautau spre o gradina bine cultivata, sadita cu pomi, ale caror fructe erau deja cópte si care pareau, cá ascépta cu nerabdare man'a ce avea sè le culéga. Câte-va sîruri de portocali si lamâi parte in florindi, parte acoperiti cu acele fructe delicate si gustuóse, ce se potu numí clasa aristocrata a pómeloru, respandeau unu profumu imbatatoriu, la care se mai adaugea inca si ace-l'a, — care lu-esalau nenumeratele flori, ce erau sadite prin straturi bine ingrigite, asiediate in diferite puncte ale gradinei spatíóse, formandu fia-care din ele câte unu mosaicu de flori, de care singuru numai natur'a este in stare a produce.

Acést'a aveau ele de a multiamí neintre-ruptei ingrigiri a mamei lui Riccio, care ca si cea mai mare parte a secsului ei, erá o amató-ria pasionata de flori, care inca este unulu din acele semne caracteristice, prin care se manifestéza nobleti'a si delicateti'a naturei femeiesci.

Intrandu junele Davidu Riccio in camer'a sa i se parú ca si candu temperatur'a ce domnesce in ea ar fi inabusítoria. Se duse deci, si redicandu gardinele ce preste dí erau lasate in diosu, deschise ambele aripe ale ferestrei, dandu astu-felu intrare libera adietoriloru zefiri si radielorú unei lune pline, cari intrandu acuma prin feréstra se resfrangeau in diferite si nenumerate anghiuri ale camerei, respandindu astu-felu o lumina lina si misteriósa.

Riccio aprinse lamp'a si se puse la mésa, pentru ca sè adreseze scrisori de adio amici-loru si rudeniiloru sale mai de aprópe, sciindu pré bine, cá nu-i va mai remané timpu de ajunsu, pentru ca sè-si póta luá adio de la fia-care in persóna.

Inse incercarea sa remase zadarnica, fiindu cá abié luase pén'a in mana si se vediù nevoitu a o depune éra-si simtindu, cá in momintele acele nu ar fi fostu in stare a ficsá pe alb'a charta ce i stá inaintea lui, nici chiar cea mai banala frasa. Anim'a lui erá in acele mominte pré plina, cu multu mai agitata decâtu ca elu sè fi potutu scrie ce-va. Sentimentele ce i inun-dau anim'a erau astu-felu de vivaci si se precipitau astu-felu de iute încátu incercandu-se elu a se fortiá la scrisu, i pareo cá si-impune o tortura nesuportabila.

(Va urmá.)

I. G. Baritiu.

Doine si hore poporale.

— Din giurulu Gherlei. —

Ajunga-te, bade-ajunga,
Ajunga-te dorulu meu,
Unde-a fi locul mai reu;
Caru 'n drumu sè ti-se strice,
Amarulu sè te manance,
Sè-ti aduci tu bade a minte,
Cà-i blastemu de óre unde;
Nu-i blastemu de la maicutia,
Cà-i blastemu de la dragutia,
Tocmai de la animutia;
Si te-ajunga doru cumplitu,
Sè-ti lasi lingur'a pe blidu
Sè ví la mine plangêndu!

*

Badea murgu-si potcovesce,
Mandruti'a stá si-lu pandesce,
De lacremi de-abié-lu zaresce.
Ea din graiu asié graesce:
Bade, murgu-ti potcovesce,
Si-lu insiéla cu petele,
Hai la mam'a si me cere;
De m'a dá, de nu m'a dá,
Dá m'a frundi'a si érb'a,
Duce-m'oiu cu Dumnia ta!

Elu din graiu asié a graitu,
— Lele lelisiór'a mea,
Lumea o-am incungiuratu,
Si eu alt'a mi-amu aflatu,
Frumósa ca si o catana,
La facia ca si-o cocóna.

Ea din graiu asié-a graitu:
— Bade badisiorulu meu,
Furnic'a-i furnica mica,
Care ambla pe pamentu,
Si se tiene de cuventu;
Si tu ambli pe pamentu,
Si nu te tieni de cuventu,
Am cositia 'n siese vitia,
Cu un'a umbra ti-oiu face,
Si cu un'a tortu ti-oiu trage,
Cu un'a iérb'a voiú tieliní,
Murgulu ti-l'oiu priponí,
Pan' la noi tu vei vení,
Si-amendoi ne vomu iubi.

Culese de

Ch. Tertureanu.

S A X O N U :

MATILDA PASCALI.

Mus'a teatrala romana a imbracatu doliu, cà-ci — precum anuciamu in nr. trecutu — un'a dintre preotesele ei eminente, Matilda Pascali, a incetatu din viétia.

Cu câtu este mai micu numerulu artistiloru nostri dramatici, cu atâtu si perderea ce o simtîmu prin mórtea unui adeveratu talentu este mai mare.

Dar acésta dorere devine si mai mare, déca vedemu stingéndu-se talentulu inca in flórea etátii sale.

Matilda Pascali, nascuta la 1 maiu 1837, erá numai de trei-dieci si cinci de ani, candu (10 nov. 1873) se mutá in chorulu cerescu, unde Mali Cronibace, Maria Constantinésca, Poni, Teodorini etc. represinta teatrulu romanescu.

Nascuta dintr'unu surisu si o lacrima a bunului Dumnedieu, — precum díse dlu Pantazi Ghica in discursulu seu funebru, ea si-simtiá 'n anima foculu sacru alu artii.

In câtiva ani déveni un'a din pianistele cele mai distinse. Dar acést'a nu erá de ajunsu pentru dîns'a. Aspiratiuniloru sale i trebuiá unu campu mai vastu. I trebuiá miscare, actiune, vioiciune; Racine, Corneille, Molière, Schiller, Shakespeare o entusiasmau. Vocatiunea ei se desceptá, si la etatea de 16 ani ea debutá in anulu 1854 pe scen'a teatrului natiunalu, la sal'a Bosel in Bucuresci, in vesel'a comedia „Creditorii“ de V. Alesandri.

La an. 1858 si-dede man'a si anim'a lui Mihaiu Pascali, si artist'a se cununá cu artistulu, alu carui renume inca de atunci incepuse a strabate in tóta tíer'a.

De atunci si pana 'n dílele din urma ea reportá o multime de succese, si ajunse a-si eluptá unu nume frumosu in sírulu artistiloru romane.

Cea din urma aparitiune a sa pe scena a fostu unu surisu catra sotíulu ei, in comedi'a „Gargaunii“, unu accentu de veselía adresatu pentru ultim'a óra publicului romanu, si . . .

La 10 noevvre a. c. ser'a, sufletulu ei se urcá la ceriuri.

Observandu, cà noi amu publicatu deja portretulu distínsei noastre artiste inca in vér'a anului 1871, lasámu se urmezo aice — dupa „Romanulu“ — unu reportu despre immormentarea ei :

„Luni, la 12 curinte, s'a immormentatu corpulu distínsei artiste romane, a carei prèmatúra perdere lasá unu golu atâtu de mare pe scen'a teatrului natiunalu, si o dorere atâtu de adanca in animele toturoru Romaniloru.

Inteligintele publicu alu capitalei aretà si d'astadata, prin manifestárilu sale, cà intielege a apretíui câtu e de mare o asemenea perdere, cà scie sè simtiá o asemenea profunda dorere.

Cortegiulu funebru porní la 1 óra dupa amiédi de la domiciliulu repausatei. In totu lungulu tristulu drumu, unu numerosu publicu, alesu si neinvitatu de nimeni, insoci carulu mortuaru pana la gróp'a care avea sè inchida scumpele remasítie ale fiintiei, pe care o iubise si admirase atâtu da multu in marele templu alu Thaliei si Melpomenei.

Printre cei ce mergeau mai langa sicriu, s'au observatu fratiu Campineni, fíii aceluia, care a fostu mai aprópe de templulu pe care l'a ilustratu Matilda Pascali : fíii lui Ionu Campinenu, celu ce a pusu chiar fundamentele acestui templu, pentru inforirea caruia repausat'a a lucratu si a facutu atâtu sacrificie morale si materiale, in totu cursulu vietii sale, si in cas'a caruia a inceputu sè petruna in anim'a ei primele sagete ale iubirii de arte dramatica.

De-a drept'a si de-a stang'a toturoru stradeloru, prin céri a trecutu cortegiulu, la tóte respantiele si pe la tóte ferestrele, multime de lume gramadita, femei si barbati, juni si betrani, cari se intreceau sè véda si sè salute cu respectu cadavrulu artei pe care n'avea s'o mai véda d'ací inainte.

Cordonele sicriului erau tínite de unu represintante alu artii dramatice, de doi represintanti ai beoloru artii si de unu represintante alu criticeii, alu presei.

Pe feciele toturoru, câtiva faceau parte din acésta lugubra ceremonía, se desemnau trasurele cele mai triste si mai plangetórie : erá intiparita acea-si dorere ce esprimau mam'a, sociulu, copíii, fratele si camaradii repausatei.

Si pentru ce óre acést'a ?

Pentru cà publiculu simtí cà, prin stingerea ilustru artei, se stínse nu numai foculu sacru ce avusesse dîns'a pentru artii, dar si speranti'a de totu ce mai potea face Matilda Pascali in vítoriu pentru scen'a romana.

In faci'a teatrului, oprindu-se câte-va mominte carulu funebru, dlu Ionu Cristescu, artistu dramaticu, pronuciá cam aceste cuvinte :

„In faci'a acestuiu templu alu artiloru romane, pe care tu, Matildo Mario Pascali, l'ai ilustratu prin talentulu si geniulu teu, artistii romani, camaradii si amicii toi, te saluta cu respectu si recunoscintia pentru cea din urma óra.“

La cimitiru, s'au tínutu mai multe oratiuni funebre : cea d'antáiu si care a fostu mai tóta o consoliatiune sufetéscá catra mam'a, sociulu, copíii si fratiu repausatei, s'a pronuciatu de sf. s. archiereulu Ghenediu.

A dóu'a de dlu Stancescu, directorulu comitatulu generalu alu teatrului, care totu-d'odata a facutu cunoscutu votulu d'a se radicá, cu fondurile teatrului, bustulu repausatei, sculptatu in marmore, pe mormentulu seu la cimitiriu.

A trei'a oratiune s'a tínutu de dlu Pantazzi Ghica.

A patr'a de dlu Stefanu Velescu, artistu dramaticu. Dlu G. Dem. Teodorescu, díaristu, recitá apoi o poesia a sa, compusa a nume pentru acésta ocasiune, concisa si care produse o mare emotiune intre asistinti.

In fine dlu V. A. Urochia compuse asemenea o oratiune pe care, in lips'a dsale, o citi totu dlu St. Velescu. Tóte zceste cuventári se terminara pe la 4^{1/2} óre sér'a, candu corpulu se depuse in mormentu, urmatu de lacrimelē celoru ce venisera a-i adresá ultimulu adio!"

C i o r o b o r u.

Unu duelu pentru ochii unei pose. O epistola din Paris ni comunica urmatóriele:

In lun'a lui augustu, la bãile de la Ostende, unu tineru romanu T. N. jocá biliardu intr'o sala. Findu pré caldu, elu se desbracá de hain'a de pe d'a supra si o asvêrlì pe o mēsa.

Din intemplantare, i cadìu atunci din pusunarulu acestei haine unu carnetu si o posa, fara sē bage de sēma. Unu domnu de la o mēsa d'alaturea observá acēsta, radicá obiectele de josu si le presintá tinerului, corēndu-i voia sē se uite la posa.

Tinerulu, bine educatu, in faci'a unui asemenea curiosu, si fiindu cā erá vorb'a numai de copia, ér nu de originalu, primesce cererea cu multa delicatētia.

Dlu X. Muscalu, i face complimente, si arunca putínu privirea pe posa si, suridiendu, i dīse:

— Ah! domnisiór'a O. o sciu, e fórte frumósa, dar e cam sbanghia la ochi, si i inapoia portretulu.

La aceste apreciári ale Muscalului, tinerulu se superá, póte cu totu dreptulu, si i respunse in limb'a germana in care i vorbise strainulu:

— Domnule! Acordandu-ve permisiunea a ve uitá la posa, credu cā nu aveti totu-d'odata si permisiunea d'a apreciá si fisionomi'a persónei din posa, in-sultandu-o, o asemenea conduita din parte ve me face a-mi formá o uríta opiniune despre persón'a dvóstre.

Celu ce primise lectiune de buna crescere si buna cuviintia se crede la rendulu seu cā i s'a facutu o necuviintia din partea tinerului, se crede ultragiatu prin observatiunile acestuia, si incepe a-i adresá expresiuni cazacesci.

In fine, ca sē scurtámu, se aruncá manusi'a de catra tineru, se radicá de catra Muscalu, se schimbara cartile, si-a dóu'a dī, afara din reionulu baieloru, adversarii aparu pe terenu, insociti de câte doi secundanti fia-care.

Arm'a erá pistolulu.

Muscalulu trase celu d'antâiu, si glontiulu trecu prin perulu protivnicului, facēndu-i o mica sgarietura la temple. Veni rendulu tinerului: trase si dinsulu, si rani greu pe Muscalu in picioru, asié in câtu cadìu josu, si astu-felu se terminá acestu incidinte, care pentr'o posa facu pe doi ómeni sē ié posa pe terenu.

B o m b ó n e.

Mai alalta-eri dlu B., amblandu din pravalia in pravalia pentru targuele de nunta, intelnesce pe amicul seu dlu C.

— Nu scii, — dīse B., — cā maritu pe Elis'a mea!

— Mi-pare bine, — respunse C., — dar cu cine?

— Cu tinerulu M.

— Cum se póte, cu M. nu-lu scfi, cā e liberalu; ti-ai uitatu de discursulu celu inflacaratu si injuriosu ce a tīnutu la adres'a nóstra si mai alesu la adres'a dtale. Jurasesi, cā o sē-ti resbuni a supra lui!

— Apoi tocmai d'aia, nene, i dau pe Elisa de nevēsta, — respunse dlu B., cu naivitate.

*

Ludovicu alu patru-spre-diecelea convorbindu intr'o dī cu unu filosofu, lu-intreba:

— Care tiere credi dle cā sunt mai bine guvernate; acele unde pe tronu este o femeia sēu acele unde este unu barbatu?

— Sire, — respunse filosofulu, eu credu cā tiér'a unde o femeia este capulu statului e mai fericita in tóte privintie'e!

— Si de ce? — intreba regele incruntrandu-se.

— Din cauza, Sire, cā in tiér'a unde o femeia este pe tronu, guvernēza barbatii, pe candu in tiér'a unde unu barbatu e pe tronu, guvernēza femeile.

Regelē voi sē se supere, dar simtīndu prin propri'a sa esperientia, cā filosofulu aveá dreptate, nu dede nici o urmare maniei sale.

*

Ducele de Gramont vrendu sē rida de unu gentilomu din provincia lu-intrebá afectandu o mare seriositate:

— Dle conte, ai scfi sē-mi spuni ce este o parabola, ce este o flecaria si ce este unu obolu?

Gentilomulu inse fara a-si perde cumpetulu i respunse:

— Dle duce, o parabola este ace'a ce nu scfi, o flecaria ace'a ce vorbesci si unu obolu ceea ce pretiuesci!

*

Unu englesu caletorindu intr'unu vagonu aveá de vis-à-vis pe unu francesu.

Englesulu vrendu sē-si aprinda cigarea, i cadìu din intemplantare focu de la dins'a pe pulpan'a paltonului, care incepu se arda.

In timpulu acest'a francesulu aprinse si dinsulu o cigare si virfulu chibritului, scapandu-i, se oprì in cutele vestei sale care, incepu si ea, sē intre in combustine.

Francesulu simtīndu inse, cā arde ce-va, se uitá in pregiuru-i si nevediendu accidentulu intemplantu lui, zari hain'a englesului ce ardea cu flacari.

— Dle, — i strigá atunci francesulu, — scusati, dar v'a luat focu jachett'a.

— Hei! si ce-ti pasa dumitale dle, — esclamá mirandu-se flegmaticulu fiu alu Albionului, — fara a se derangiá multu, eu te vedu pe dta ardiendu de unu quartu de óra si nu ti-am spusu nimica de acēst'a!

CE E NOU?

** (Statua lui A. C. Golescu.) Dlu Dimitrie Brateanu propune in „Romanulu“ a se radicá o statua

marelui patriotu Alesandru Constantinu Golesecu. Dorim ca sè se si realizeze acèsta propunere, nu ca si cele multe planuri de statue din cari nu s'a alesu nimica.

* * (*Dlu Arone Densusianu*) in fine fu eliberatu din inchisóra preventiva de la Tergulu-Muresiului, si rentorcèndu-se la 21 l. tr. in sinulu familiei sale la Fagarasiu, a dóu'a dî i se arangià unu conductu de factii, la care a participatu o multime de ómeni.

* * (*Dic'ta Ungariei*) la 6 nov. a tienutu o siedintia fórtè interesanta pentru noi. In acést'a dî, sambeta, in care se desbatu petitiunile, s'a reportatu despre patru petitiuni relative la schimbarea legii de nationalitàti. Comissiunea a propusu innapoiarea loru. In contra a vorbitu Fabricius, Maximovicu, Costiciu, Babesiu, Irányi, Gull, Kapp, Romanu, — éra pentru: Makray (alesu de Romani,) Molnár, Horváth Gy., Ugron, Ivánka, si ministrulu Szapáry. Camer'a a primitu opiniunea comissiunii. — La petitiunea pentru intrebuintiarea limbei romane in oficiu, au vorbitu in favorulu petitiunii: Cosma, Popu, Babesiu, Irányi, Mátyus, ér in contra ministrulu Szapáry. — In fine in petitiunea comitatului Zarandu pentru intrebuintiarea sigilului romanu, au vorbitu Babesiu si Hodasiu, in contra Csernátony. Camer'a, firesce a primitu propunerea comissiunii, pentru sigilulu unghurescu.

* * (*Loialitate oprita.*) Dlu Axentie Severu conchiamase pe diu'a de 30 nov. la Alba-Iulia o conferintia a poporului romanu, pentru votarea unei adrese catra imperatulu din incidentulu iubileului seu de 25 ani. S'au si adunatu vr'o 200 de insi, inse abié luà euventulu dlu Axentie, spre a desfasiurá scopulu acelei adunári, polit'a intreveni si imprascià adunarea.

* * (*Comitetulu Tofaleniloru*) ni-a tramisu spre publicare unu ratiociniu publicu, pe care inse din lips'a spatiului nu-lu potemu publicá in estensu, ci ne marginimu a estrage urmatóriele: Fondulu Tofaleniloru constà din: 1) obligatiuni de prioritate ale calei ferate resaritene unghuresci, in valóre nominala de 8100 fl., — 2) obligatiuni de prioritate ale calei ferate austriace de sudu, 2000 fl., — 3) obligatiuni ale calei ferate din Roman'a 2000 taleri, — si 4) 326 fl. 88 cr. bani gata in cass'a societátii. Tofaleniloru s'a datu ca ajutoriu: in auru 4000 franci, in valuta austriaca 2925 fl. Procesulu se va renói. In fine mai amintimu, cà cele mai multe familie de ale posedatiloru se afa asta-di prin satele din giurulu Tofaleului, sustienèndu-se, pe langa ajutóriele primite, ca lucratori de pamentu.

* * (*Remasitiile unui balonu.*) S'a gasitu pe cóst'a orientala a Africeii, la Port-Natal, unu lucru singularu si mai fara forma, incurcatu in cracile unui arboru care, dupa esaminarea ce i s'a facutu, s'a aflatu cà este remasitiile unui balonu, espediatu de la Paris in timpulu asediului. Depesiele gasite in acestu balonu s'au trimesu fara a fi citite, sub o coperta sigilata, catra guvernulu francesu

* * (*Eventailulu paunu.*) Diuariulu „L'Evenement ni spune, cà dupa inchiderea portiloru, privighetorulu espositiunii Estremului-Orientu din Paris, a constatatu cà lipsiá, in sectiunea Japoniei, unu micu paunu numitu paunu eventailu. Acest'a érá unu dieu preciosu din pagod'a de la Yeddo, si care nu se gasesce nicairi. Elu este in bronzu, capulu auritu, si are câte-va semne particulare gravate pe labe.

* * (*Espeditiune in Africa.*) In Egiptu se prepara o espeditiune de unu mare interesu. Scopulu seu este explorarea Egiptului occidentalu pe o astu-felu de intindere ca si a imperiului germanu. Mai multi investiatu precum Zittel, Jordan si Acharson de la Universitatea din Berlin, facu parte din espeditiune sub directiunea celebrului voiajoru Gerhard Rohlfs. Plecarea va avé locu in decemvre pe calca ferata de la Alexandria.

* * (*Unu mijlocu de a stinge detori'a de resbelu a Franciei.*) Unu domnu care cauta combinatiuni pentru stingerea detoriei de resbelu francesu a propusu unu proiectu basatu pe ambitiunea ómeniloru, si prin acésta avendu sorti de reusita intru câtva. Ori ce cetatanu sè póta capetá unu titlu de nobletia dupa o tarifa ce va variá in raportu cu titlurile dorite: astu-felu titlulu de duce sè cóste 5 milióne; de marchisu, 3 milióne; de conte, 2 milióne; de vicomte, 1 milionu; de baronu 600,000 franci; de cavaleru, 100,000 franci; particula de, 50,000 franci. Vendiare titluriloru sè fia limitata la dóue miliarde, si productulu sè se intrebuintieze exclusivu la stingerea detoriei de resbelu din 1870 — 1871.

* * (*O dorerósa intemplantu.*) Se scrie din Busto Arsizio, provincia a Milanului, cu dat'a 18 augustu, catra „Journal de Roma“: Cu dorerea in inima ve scriu aceste câte-va renduri a supra unei nenorociri ce s'a intemplantu in orasiulu nostru. In uliti'a sant'a cruce se gasiá o casa, care serviá de scóla pentru fete. Aprópe o suta din aceste fete se gasiau ori in sal'a de susu si cea de josu. De odata tavanele au caditu si au acoperitu acele nenorocite copile, ce aveau tóte vârsta de la 15 la 18 ani. Acésta nenorocire a fostu unu oribilu spectacolu. Au scosu indata vr'o siese cadavre si au transportatu la spitalu vr'o dóue-dieci. Unu sermanu betranu, parinte a trei fiice, a avutu nenorocirea sè véda perindu dóue in acestu desastru si a trei a in agonia. Éste lesne sè-si inchipésca cineva desolatiunea atátoru familie. Directorulu scólei, aflandu de acésta nenorocire, a fugitu. Procurorulu, ca sè intempine nóue nenorociri, a opritu pe parintii si rudele feteloru sè mérga in ruine a le cautá, fiindu cà cas'a amenintiá sè mai cadia si in partile sale celalalte.

* * (*Obraznicia prussiana.*) La 16 ale lunei currence, doi oficiari prussiani, imbracati ca burghesi, intrau intr'o cafenea din Liège. Servitiulu érá reu administratu in acestu localu, celu putfnu asié paraa. Acesti domni incepura a se nemultiámí din acésta cauza, si unulu din ei s'irsí prin a díce cu glasu mare: — Nu este dóra p'aci nici unu oficiaru francesu, pentru a ne servi? La aceste cuvinte, dlu O'Sullivan, maiuru de cavaleria, se scóla. inaintéza dreptu catra Prussianu, si i díce: — Aici se gasescu oficiari belgiani, si ei sunt solidari cu onórea camaradiloru din Francia. Éta cart'a mea. Unu altu oficiaru remis cart'a sa celuilaltu Prussianu, si intelnirea fu angagiata pentru a dóu'a dî diminéti'a; dar pe teremu nu s'a presintatu de cátu unulu din nemti: celulaltu se facuse nevediatu. Dlu O'Sullivan a culcatu mortu c'unu glontiu fórtè rapede p'acel'a care se aflá facia. Aflámu, cà unu mare numeru de oficiari francesi au tramisu cartele loru comandantelui belgianu, ca semnu de simpatia pentru curagiós'a sa intervenire.

* * (*Unu copilu monstruosu.*) Cetimu in „L'Opinion nationale“ din Paris, 13 sept. urmatóriele: „O

femeia din cartierul de Roquette a nascutu unu foca (amfibiu patrupedu), care a fostu constatatu, dupa cum se va vedé de chirurgulu en chef de la Maternitate, si de comisariulu de politia alu cartierului. Jun'a femeia nasce pentru antaia ór'a; ea e in vârsta de 19 ani, bine formata si de unu esterioru placutu; e o muncitóre; ea a nascutu alalta-eri. Copilulu are aspectulu unui foca, si a unei brósce enorme. Elu e de tóte lunele. Capulu are form'a capului unei brósce, ochii si gur'a sunt pe vârfulu titvei, ochii esiti ca bombele de loto. O colóna de peru se aréta in loculu gatului. Manile au form'a inotatóreloru unei pesce. Unu picioru are 4 degete impreunate printr'o politia, celelalte are 7 degete. Monstrulu a traitu peste unu patraru de óra. Dlu doctoru Tarnier, profesorulu la facultatea de medicina, chirurgulu alu spitalului Maternitatii, care proceda la constatare, in presinti'a comisariului de politia a cartierului la Roquette, si a unui altu medicu, a luat cu sine acésta minune, alu careia sexu nu s'a potutu hotari, spre a o studiá mai in specialu. Profesorulu considera acestu casu de teratologia ca unulu din cele mai curióse de care mentionéza analele medicale.

Flamur'a lui Hymen.

✠ (Dlu Aureliu Lupanu,) teologu absolutu din dieces'a Gherlei, in 20 nov. si-a serbatu cununi'a cu domnisiór'a Maria Romanu, din Satumare.

Biserica si scóla.

✠ (Fondulu pentru infintiarea unei scóle romane de fetitie in Clusiu) s'a mai sporitu cu 230 fl. Intregulu fondu pan'acuma se urca la sum'a de vr'o 500 fl. Pucinu! auditi acést'a, dame romane?!

Societati si institute.

✠ (Societatea de lectura a junimei pedagogico-clericale din Sibiu) continua activitatea sa si in anulu acest'a. Conducatoriulu societátii e dlu profesorulu dr. Ilariu Puscariu, vice-presiedinte Victoru Popea, notariulu Ionu Palade. Bibliotec'a se compune din 350 volumuri de carti.

✠ (Societatea rom. de lectura) din Lugosiu va tiené adunarea sa generala anualá la 16/28 decemvre.

✠ (Societatea de lectura a junimei studiósé din Blasiu) a tienutu siedinti'a sa constituitória la 8 noemvre, sub presiedinti'a dlui profesorulu Simeonu Micu, alegédu-se: vice-presiedinte Ioanu Butuariu, notariulu Romulu Orbeanu, bibliotecariulu Alesandru Ceusianu, cassariulu Alesandru Radu, vice-bibliotecariulu Alessiu Viciu.

Literatura.

* (Dlu I. Lapedatu,) profesorulu la gimnasiulu din Brasiovu, ónor. nostru colaboratorulu, carele a publicatu deja in foi'a nóstra o multíme de poesie frumósé, a pus sub tipariu o colectiune din aceste poesie si o drama originala, totu odata a deschisu prenumeratiune la acestu opu cu 1 fl. Anunciámu cu placere acésta scire cetitórielorulu nóstre, si suntemu convinsi,

cá publiculu nostru va imbrátisiá cu caldura cartea dlui Lapedatu, in care va gasi multe accente armonióse ale poesiei adeverate.

* („Privire in trecutul Romanilor.“) Acest'a e titlulu unei brosiure, publicata la Ploesci de dlu Constantinu Ienescu, si a carei scopu e: „sè consilieze credinti'a in bine, sè puie in vederea Romanilor de adi vechiele si sublíméle virtuti stramosiesci, sè intársca carágiulu abatutu alu unor'a, sè fortifice debil'a credintiá a altor'a.“ In starea de indolintia generala, in care ne aflámu adi, cartea dlui Ienescu e binevenita, de aceea o recomandámu atentiunii publicii nostru, si estragemu dintr'ins'a de proba vr'o dóue pagine in fruntea nrului presinte.

* (Dlu Dimitrie Iarcu,) profesorulu si inspectorulu de scóle la Bucuresci, a publicatu: „O bibliografia chronologica romana“, séu „catalogulu generalu de cartile romane, tiparite de la adoptarea imprimeriei si pana asta-di“, -- lucrare fórté laboriósá, compusa in timpulu de 30 ani. O recomandámu ómeniloru cari se ocupa cu sciintiele si cu literatur'a.

* („Revist'a Contemporana“) de la 1 octomvre contine aceste: Socrulu unui ginere, comedia intru unu actu de Miler, -- Maica Zalina, poesia de Ciru Economu, -- O privire a supra espositiunii universale din Viena, de S. C. Michailescu, -- Pigmalion si Prometeu, de C. -- Le nouveau livre de la sagesse, de A. Roques, dare de sama de A. Dimitrescu, -- Sonetu, de M. Zamfirescu, -- Adultarulu, novela (urmare si fine) de Pantazi Ghica, -- Sarutarea, poesia de M. Zamfirescu, -- Câte-va cuvinte a supra sciintiei, poesiei si religiunii, de C. Leonardescu, -- Tablote bibliografice de A. Laurianu.

* („Convorbirile literarie“) de la 1 octomvre publica urmátóriele materie: Noi si Maghiarii, studiu de I. Slaviciu, -- Mihaiu Vereanu, romanu de Iacobu Negruzzi, -- Taci, nu-mi place, poesia de M. Mugler, -- Dlu Timoteiu Cipariu, si dictionariulu cu sintax'a societátii aeademicé, -- La câti-va autori contimpurani, satira de Iacobu Negruzzi, -- Prolectiuni populare tienute de Societatea Junimea, -- bibliografia straina si romana, -- corespundintia.

* (Unu nou diuaru) a aparutu in septeman'a trecuta la Bucuresci. Elu se numesce „Oltulu“, si promite sè apara de dóue ori pe septemana sub directiunea poetului nostru dlu Al. A. Macedonschi. In „professiunea de credintiá“, redactiunea promite a reservá literaturéi unu locu câtu se va poté mai intinsu, „cá-ci prin literatura o natiune se innaltia, prospera si impune respectu celorlalte natiuni.“ Dorimú viétia lungá noului diuaru.

* (Calindare romanesci.) In editur'a librariloru G. Ioanidu et C. si H. C. Warthá in Bucuresci au aparutu:

„Calendarulu pentru toti“, cuprindiendu prosa si poesia, intre altele novel'a originala: „Maria Putoianca“, de N. D. Popescu. Cu acestu calindariu se dá gratis tabloulu: „Batali'a de la Calugareni.“ Pretiulu 2 lei;

„Calendarulu amusanu“, cuprindiendu prosa si poesia, cu mai multe gravure. Pretiulu 1 leu si 25 bani;

„Calendarulu basmeloru si alu canturiloru populare“ cu mai multe gravure; pretiulu 1 leu 50 bani;

„Calendarulu americanu“, pentru biurouri, pretiulu 2 lei, -- si

„Calendarulu portativu“, pretiulu 40 bani.

Noi n'amu vediutu nici unulu dintre aceste.

* („Tribuna“,) redactata de dlu G. H. Granda, in nr. de la 15 aug. contine aceste: Iustulu mediu in politica de Gr. H. Granda, Femei'a de Granda, Aurelu, romanu de Granda, poesii de Granda, dreptulu politic'a si legislatiunea, O problema sociala de H., Cantece poporale din Grecia de G. Caragiani, Contabilitatea publica de Granda, discursu de P. Pisu, poesii de Ilescu si A. Radu.

* (Unu diuariu de regimentu.) O ideia englesa, care ni-o comunica diuariulu Scotman: Unu regimentu englesu parasiã Englitera pentru a se duce in Birmanulu englesu. Oficiarii cheltuire a suma de 300 livre sterlinge, economisita din fondurile caninei. Acãsta suma fu intrebuintiata a cumperã o presa de imprimatu si litere. Putinu dupa sosirea la Rangonu, oficiarii fundara, ceea ce pôte trece cu dreptu cuventu ca o curiositate in dñaristica, unu diuariu de regimentu. Oficiarii sunt ei insii si redactori, si tipografi, si editori ai dñarului, caruia i-au datu titlulu de „Our Cronicle.“ Elu contine articule de fondu, critice dramatice si musicale, poesii, anecdote, notiuni despre Birmania si despre vieti'a in acãsta tiãra.

T e a t r u .

✂ (Veniturile teatreloru din Viena in timpulu espositiunii.) Oper'a a produsu venituri monstre in timpulu espositiunii. Sum'a totala incasata pana la 1 octomvre se urcã aprõpe la 800,000 florini. Celulaltu teatru ale curtii, „Burgteatre“, n'a fostu asiã de favorisatu. Departe d'a avã unu escedinte de venituri, a avutu, in timpulu espositiunii, unu deficitu aprõpe de 40,000 florini. Acãsta probãza, cã tãta lumea asculta musica, dar nu tãta intielege nentiesce.

Industria si comerciu.

☉ (Cãta chartia trece in lume.) Dãca admitemu, cã consumatiunea chartiei intr'unu statu pôte procurã o mesura aprosimativa despre starea sa intelectualã, statistic'a facuta de doctorulu Albinus Rudal din Viena ofere unu interesu insemnatu. In terminu de mijlocu, dupa calculii sãi, unu Rusu consuma 1 livra de chartia pe anu; unu Spaniolu 1 livra $\frac{1}{2}$; unu Mexicanu, unu Americanu centralu 2 livre. In Italia, Austria, consumatiunea individualã este de 3 livre $\frac{1}{2}$; in America englese, 5 livre $\frac{1}{2}$; in Francia, 7 livre $\frac{1}{2}$; in Germania, 8 livre; in Statele-Unite, 10 livre $\frac{1}{4}$; in Englitera, 11 livre $\frac{1}{2}$. Doctorulu Rudal a calculatu, cã productiunea chartiei in tãta lumea, charti'a de ori-ce felu, de carpa, de lana, de bum-bacu, de inu, de paie, de canepa de Bengal, de papura, de orzu, etc., se urca aprõpe la 1800 miliõne de livre. Jumetate din acestu produsu se intrebuintiãza pentru tipografia, o a siesea parte pentru scrieri, o a trei'a parte remaindu pentru tãte celelalte necesitãti. Totalulu produsu se imparte precum urmãza: pentru guvernulu (in acte oficiale), 200 miliõne livre; pentru invetiatura, 180 miliõne; pentru comerciu, 240 miliõne; pentru industri'a manufacturalã, 180 miliõne; pentru corespundinti'a privata, 100 miliõne; pentru

imprimeria 900 miliõne. Spre a produce cele 1800 miliõne de livre, sunt 3900 fabrice, cari intrebuintiãza 90,000 barbati si 180,000 femei. Pe langa aceste, 100,000 individi se ocupa cu cautarea de strentie. Asta-di, Statele-Unite nu importa de cãtu 3 miliõne livre, findu cã fabricele locale produc 374 miliõne livre.

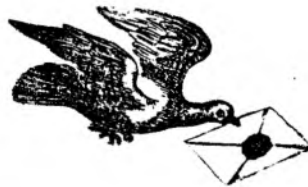
Ghicltura de siacu

de Catinca M.

co-	fe-	tatu	vo-	Un-	au	ti	Mo-
Ca	stri	pii	cu	ni-	sii	mo-	ri-
ai	Dragi	ri-	de-	si-	pa-	ei	a
au	pe	Ro-	gani ?	ri-	-su	mo-	stra-
ma-	ci-	ma-	loru	pe	Ai	te	li-
cam-	pi-	ni-	re	tem-	ro-	nan-	Ce
re	de	pii	Voi	sbu-	si	ta-	poa-
catu?	ei	Re-	pii	ba-	ce	mani	du-

Se pôte deslegã dupa saritulul calului.

Post'a Redactiunii.

☞ Redactorulu acestei foie rãga pe toti colaboratorii si corespundintiã sei a-i tramite epistolele: Nagy-Lãta, per Nagy Vãrad.

Avisu. Abonaminte pe anulul viitoriu se primescu, cu 10 fl pe unu anu, si cu 5 fl. pe jumetate de anu

Focsiani. Credemu, ca de atunce ati primitu nãmerile reclamate, ca-ci de aice s'au tramisu.

Gherla. Nici acuma nu-ti potemu raspunde altu-ce-va, decatu, ca: „indata-ce vomu avã spatiu.“ Incatu pentru a dõu'a, nu credemu se avemu spatiu — in curendu.

Banat-Comlosiu. Credemu, ca fõi'a se primesce regulatu la Buteni.

Fiume. Nu e de ajunsu, ca cereti fõi'a gratis, dar nici epistolã nu o francarati.

Putna. Cõle singuratiche din „Cavalerii Noptii“ nu se mai afla. Dar se va tramite intregu tomulu I.

☞ **Suplementu :** „Sclavulu Amorusului“, romanu de Iosifu Vulcanu, tom. II. cõv'a IX.

Proprietariu, redactoru respundictoru si editoriu : IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1873. Strad'a lui Alesandru nr. 13.